

КРОЧЫЦЬ ПЕРШЫ ГОД СЯМІГОДКІ

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЮЦЯСЯ!

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЭЛЕННЯ СІОУЗА ПІСЬМЕННИКАЎ БССР

№ 6 (1332)

Серада, 21 студзеня 1959 года

Цана 40 кап.

ЛЕНИН І ПАРТЫЯ Ў БЕЛАРУСКІМ ФАЛЬКЛОРЫ

Гісторыя не ведае такіх імён і помнікаў, якія б так трывала захоўваліся і бераліся ў народнай памяці, як імя вялікага дзеяча, настаўніка і друга народаў мас, кіраўніка Камуністычнай партыі Уладзіміра Ільіча Леніна.

У літаратуры і мастацтве вобраз Леніна займае вялікае і пачаснае месца. У фальклоры вобразы Ільіча і Камуністычнай партыі крышталізаваліся і прадаўжаюць выкрывацца ў нашы дні з асаблівай мастацкай выразнасцю, шчырасцю і цэльнасцю.

Уладзімір Ільіч Ленін і Камуністычная партыя знайшлі сваё яркае і яскравае адлюстраванне ў тэме ўсёх народаў нашай неабсяжнай іматэрыяльнай краіны.

Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя развінула працыты беларускі народ, які і народы ўсёй нашай краіны, прынесла людзям шчасце і свабоду, сцінула крывае ярмо каталізма.

«Голас партыі—голас міру», «Дашчэсія і свабоды вядзе партыя народа», «За камуністамі пайшлі, волю і шчасце знайшлі»,—гаворыцца ў народных прымаўках.

Народныя масы перамаглі ў рэвалюцыі, раскрылі для сабе шырокія перспектывы свайго нацыянальнага развіцця і самавызначэння, выйшлі на шлях развіцця нацыянальнай на форме і сацыялістычнай па зместу культуры.

Веканячы мары аб свабодзе народаў здзейсніліся ў наш час. Дзякуючы зданню народа, Камуністычнай партыі і яе правадыра Леніна была ажыццэўлена вялікая гістарычная падзея ў кастрычніку 1917 года.

У вуснай паэзіі творцы беларускага народа вобразы Леніна і Камуністычнай партыі намаляваныя з сымпонай любоўю, бязмежнай адданасцю і цэльнасцю.

У народнай казцы «Ленінекая праўда», запісаная ў вёсцы Заломнае Жлобінскага раёна Гомельскай вобласці ў 1936 г., апавядаеца аб тым, як працоўныя імкнуліся знайсці і знайсці і шчасце, волю і праўду, гэтак неабходна народ.

«Жылі ў вёсцы два браты. Пале яны аралі, зямлю слязімі палівалі і гарбы сабе нажывалі. Хлебюк і жытвёлу ў іх паны забіралі, а каласці за гэта кулакамі ў спіну.

Жылі браты не год і не два, а невядома колькі. Навакон і другія мужыкі так жа жылі.

Абрыда працаваць на чужое дароўе. Рахвалі яны адрабівачы па Рэзі-матушыны праўды шукаць».

Помыкі братоў не былі безнадзейнымі. Яны знайшлі Леніна, які паказаў братам правільны шлях да волі і шчасця, «як треба за рабочую праўду змагацца, каб не служыць ні панам, ні кулакам, ні фэрыгантам, і як выгнаць іх разам з паром».

Ленінекая праўда клікала на рэвалюцыю барацьбу, уносіла свядомасць у народныя масы.

Шмат год хадзіла яна на фабрыках і вёсках. Узнімаў яна рабочых і сялян на барацьбу. А ў кастрычніку 1917 г. абвясціла гэта праўду да званіком голасам, запаміналі на ўвесь свет. Пайшлі рабочыя і сяляне ваяцкім вайной на памешчыкаў і фэрыгантаў. А вёў іх тады сам Ленін. І ўзяла верх у кастрычніку Ленінекая праўда.

Другая казка. «Вялікі асілак» заве працоўных».

«— Не здавайся, галубы мас».

крылатыя, перамагайце прыгнятальнікаў ва ўсім свеце!»

У казцы «Як мужык-бядняк дабіўся сваёй праўды» расказаецца аб тым, што мужык знайшоў праўду ў словах, ідэях Леніна.

«Слова Леніна ўсюды падыходзіць і за княжком, і за ляхом, і ў лядзе з сабрам, і ў сварцы з ліхадзеям»,—сцвярджае беларуская прыказка.

Вестка аб перамозе справы працоўных, якія ішлі пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі, малакванна абмякцала ўвесь свет. Улада перайшла ў рукі рабочых і сялян, а дзе ўлада народа, там перамога і «свобода», «далі драла белыя, як пачулі Леніна».

Тэма кастрычніцкіх падзей, нараджэнне новага свету, крушэнне аджыўшага і амрыцелага ладу чырвонай стужкай праходзіць у пэтычных творах, якія перадаваліся з вуснаў у вусны сярод шырокіх мас насельніцтва, ва ўяўленні якога «Партыя і Ленін — двайныя братыя» (Маякоўскі).

Ленін — увасабленне геніяльнага штурмана, правадыра і настаўніка прыгнечаных, яго ідэі акрыляюць працоўных у барацьбе супраць класавога і нацыянальнага прыгнечання.

Сонца ярка ўзыходзіць, Асвятляючы бары. Нас на штурмы капітала Ленін вёў у Акцябры.

Беларускі народ зваўся здобываць свабоду з імем Уладзіміра Ільіча, мастацкі ўвасабленага ў народных частушках.

«... У бой нас вёў таварыш Ленін У Кастрычніцкія дні. Над зямлёй зара гарыць, Над чым народам Тага Ленін нам Ільіч, Даў людзям свабоду».

Ленін — мудры стратэг у разуменні народа, які сумесна і пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі выкаваў перамогу.

Цераз горы і даліны Далі драла белыя, Усёх баядзятў мы разбілі Па загаду Леніна.

Любоў да народных мас, кроўная блізкасць да іх, непаружная сувязь з рабочымі і сялянамі — характэрная і галоўная рыса Уладзіміра Ільіча. Ленін быў настаўнікам працоўных і вялікім вучнем народа. Праўдзіна аб гэтым гаворыць казка «Пяць зярнят».

Вялікі чалавек даў беднай жанчыне 5 зярнят і ў яе хаце адраду светла зрабілася, а на купе пяціканцова зорка зарэзалася.

«Ленін вучыць і беларус жаху», «Ленінекі запавет—праўда на ўвесь свет», «Партыя слова — ўсёх паспехаў аснова»,—гаворыцца ў народзе.

Помніць Леніна я буду, Буду помніць і любіць, Як настаўніка і друга У сэрцы беражна насіць.

Усенародная любоў да Леніна ператварылася і вылілася ў дружбу паміж народам. У адзінні сваіх сіл народы адтываюць моц і сілу, аб'ядноўваюцца ў адзін сацыялістычны саюз краін народнай дэмакратыі.

У песні «Свеціць сонца ў небе...» беларускі народ пяе:

Бацька роўны, наш ты Ленін, Ты сустрэні правадыр, Ты даў волю ўсім народам, Смерць фашыстам, гадам злым!

Заўчасная смерць Леніна сфрыгмаецца як невымернае народнае гора, якое ўскалынула сэрцы ўсёх людзей свету і пераносіцца з вялікім смуткам і жалем. Песні, сказы, частушкі выказваюць вострыя боль народа.

Дрэвы шумелі уныла... У адзін дзень змяняў парой, Мы гроб апусцілі ў магілу, У котарым быў вождаў дарагой.

Ленінекая справа жыць і будзе жыць у вяхах, заветы Леніна, яго наказы, выказаныя ў творах — багавая праграма пабудовы бяспаславася сацыялістычнага грамадства.

Мы пяцёр усе жывім Шчасліва, упэўнена,

З ВІСТАЎКІ НАРОДНАЙ ТВОРЧАСЦІ. На здымку: партр У. І. Леніна, выкананы выхаванцамі Магілёўскага дзіцячага дома № 6 пад кіраўніцтвам выкладчыка С. Вольскага. У рабце выкарыстана звыш ста тысяч кавалачкаў дрэва розных парод.

Бо жыцьце сваё вядзем Па завету Леніна.

Кожны этап з гісторыі нашай краіны і роднай Беларусі знайшоў сваё адлюстраванне ў шматлікіх народных творах і творах самадзейных паэтаў і кампазітараў.

Вось як расказаецца пра сацыялістычнае будаўніцтва ў шырока вядомым народным прыпевак:

Ленін даў нам наказ, Даў ўсюго народу, Будавалі, каб у нас Будыныя заводы.

Мы будзем Асіновыя Фабрыкі, калгасы, Мы са сцягам Леніна Пазнішчам класы.

Пад перамогаю сцягам Леніна Камуністычная партыя ўз'яўлена будзе нашы народы да свелага будучага — камунізма. Вучэнне Леніна з'яўляецца надзейным кірункам у гэтым шляху.

Вось чаму беларускі народ шкадуе, што Леніна няма сярод нас.

Эх, каб Ленін мог сягоння Паглядаць на жыццём, Як з яго вучэннем першым К жывому новаму ідэям.

Ленінекая навуковая прарозлівасць замацавалася ў прымаўках: «Ленін вёду за сто год наперад», «Сілу слова Леніна ўвесь свет ведае», «Ленінекі запавет — праўда на ўвесь свет», «Без ленінекіх запаветаў не было б улады Саветаў».

Вялікая ўсеперамагаючая сіла ленінекіх ідэй — у жыцці і стваральнай дзейнасці нашага народа. 40 год нашай рэспублікі на шляху сацыялізма азнаменаваліся шматлікімі поспехамі і перамогамі ў калгасным будаўніцтве, у будаўніцтве цяжкай прамысловасці.

Вучэннем сваім ты сцягам памог, Да шчасця адкрыў ты дарогу, За праўду змагаўся наш бацька ўвесь век.

Па ленінекім шляху ідзе чалавек. У гады Вялікай Айчыннай вайны, якія з'яўляліся суровым выпрабаваннем для нашага народа, складалася на шмат песень партызанскіх, франтавых, у тыле ворага. «Беларусь партызанская» — так называюць яе ў народзе, паслана на абарону Радзімы лепшых сваіх сыноў і стала краінай масавага гераізму.

Дзесяткі тысяч камуністаў і камсамольцаў, бастрашных змагаюў, за сваю айчыну, мужа змагаліся з азявралым фашызмам.

З імем Леніна ў сэрцах савецкія людзі ішлі ў бой за годар і незалежнасць Радзімы. Рукапісы часопіс

Мацаваць сувязь з глядачом

У 1958 г. Магілёўскі абласны драматычны тэатр значна палепшыў абслугоўванне сельскага насельніцтва вобласці, паказаў больш 50 спектакляў непасрэдна ў раённых цэнтрах, сельскіх і калгасных клубах, абслугоўваў звыш 20 тысяч калгаснікаў.

Аднак вынікі работы тэатра сярод сельскага насельніцтва вобласці ў 1958 г. не могуць задавальняць нас.

Калектыв тэатра можа зрабіць значна больш у высакароднай справе выхавання камуністычнай свядомасці працоўнай паліцы.

можа пабудавань сваю работу больш прадумаваць, з большай аддачай сваіх сіл, талентаў і арганізаваных магчымасцей.

Імкнучыся справой адказаць на заклік партыі — наблізіць сваё мастацтва да народных мас, наш калектыв бярэ на сябе ў годар XXI з'езду КПСС практычна абавязальнасць.

У 1959 г. калектыв тэатра ставіць сваёй мэтай паказаць непасрэдна ў калгасных і сельскіх клубах вобласці не менш 60 спектакляў, абслугоўваць 25—30 тысяч калгаснікаў.

Тэатр абавязваецца падрыхтаваць для паказу на калгасных сценах два спектаклі на сучасную тэму з невялікай колькасцю дзеючых асоб.

На вялікіх раённых сценах у Габруйску, Крышаве, Мешчэлаўлі, Клімавічах і Краснапольі тэатр паказаў спектаклі «Брамлёўскія куренты», «Людзі, якія я бацьбу», «Дні нашага нараджэння», «Сэрцы павіны гарэць». З гэтай мэтай дэкарацыі гэтых спектакляў будуць прыстасаваны да ўмоў раёнай сцэны без зніжэння мастацкай якасці афармлення.

На гэтых спектаклях будзе арганізаваны прыезд глядачоў глыбінных калгасаў.

Калектыв наладзіць пака спектакляў для калгаснікаў на стацыянары не радзей разу ў дзень, або 3—4 спектаклі ў месцах.

У час паказу спектакляў на вёсцы тэатр правядзе ў 1959 г. шэсць сустрэч вядучых артыстаў і рэжысёраў з калгаснікамі, будзе сістэматычна праводзіць кансультацыйны і гуртоўны калгасны мастацка-самадзейніцкі.

Выстаўка ў тэатры, прысвечаная 40-годдзю БССР, стане пераасонай, будзе папулярна вываць творчы вольны калектыв.

Тэатр зьяма шэфства над мастацкай самадзейнасцю аднаго з раёнаў і дапаможа арганізаваць пры РДК аматарскі тэатр.

Калектыв Магілёўскага абласнога драматычнага тэатра ўхваліць выдатны пачына леныградскіх тэатраў і бярэ на сябе абавязальнасць у 1959 г. працаваць без звышпланавых страт, каб падрыхтаваць магчымасці адмаўлення тэатра ад датычнай.

Для гэтага калектыв тэатра вырашыў: прыняць захады да павышэння прафесіянальнага майстэрства актёраў, мастакоў, максімальна выкарыстоўваць унутраныя рэсурсы, перагледзе каштарысы ў мэтах максімальнага скарачэння выдаткаў, навіельна аэканоміі сродкаў, павялічыць рацыянальнасць, з найменшымі затратамі арганізаваць летніх гастроль, не дапускаць лішняга ў афармленні спектакляў, падрыхтаваць выдатны афармленні спектакляў.

Магілёўскі тэатр дасягнуў некаторых поспехаў у сваёй творчасці. Гледачы горада і вобласці добра наведваюць нашы спектаклі. Аднак тэма сучаснасці яшчэ не заняла належнага месца ў рэпертуары тэатра, у які ўспрацоўваюцца п'есы нізкай мастацкай якасці.

Абмярковуючы рэпертуарны план на 1959 г., творчы калектыв вырашыў разка павялічыць ідэйна-мастацкую якасць рэпертуару.

А. РОСІКАЎ, дырэктар Магілёўскага абласнога драматычнага тэатра.

Выстаўка „Дружба народаў“

Віцебская вобласць наведваюць гасці з краін народнай дэмакратыі. А многія прадставілі віцебскіх прадпрыемстваў лабывалі ў еўрапейскіх сацыялістычных краінах. Замежныя склоры паларылі вітавіліям на ўспамін многа цікавых рэчаў.

Нядаўна Віцебскі абласны краязнаўчы музей адкрыў выстаўку

«Дружба народаў». Тут экспануюцца падарункі працоўных Кітая, Польшчы, Чэхаславакіі, дэмакратычнай рэспублікі В'етнам і іншых краін — памятных знакі і меладзі, малюнкы, фатаграфіі з аўтаграфамі, чырвоныя сукні з вышывамі на іх вышывальнымі тэкстамі. На адным з іх напісана: «Хай жыць на вечныя часы савецка-чэхаславацкая дружба».

Кроўчы першы год нашай сямігодкі, кроўчы пераможка, уладарна, упэўнена ўгладзіваюцца ў нашы блізкае светлае камуністычнае заўтра.

Даржаўны бюджэт БССР на 1959 год прадулжае пераважна частку сродкаў, а імяна 8 353 615 тысяч рублёў, або 95,9 працэнта выдаткаваць на развіццё прамысловасці, сельскай гаспадаркі, транспарту, камунальна-жылдзёвай гаспадаркі, ганялю, на павышэнне матэрыяльнага і культурнага ўзроўня савецкага народа.

Асіганаванні па Даржаўнаму бюджэту БССР на сацыяльна-культурныя мэрапрыемствы складуць 4 303 069 тысяч рублёў, або на 397,9 мільёна рублёў больш чым у мінулым годзе.

Кроўчы першы год нашай сямігодкі, кроўчы пераможка, уладарна, упэўнена ўгладзіваюцца ў нашы блізкае светлае камуністычнае заўтра.

Даржаўны бюджэт БССР на 1959 год прадулжае пераважна частку сродкаў, а імяна 8 353 615 тысяч рублёў, або 95,9 працэнта выдаткаваць на развіццё прамысловасці, сельскай гаспадаркі, транспарту, камунальна-жылдзёвай гаспадаркі, ганялю, на павышэнне матэрыяльнага і культурнага ўзроўня савецкага народа.

Асіганаванні па Даржаўнаму бюджэту БССР на сацыяльна-культурныя мэрапрыемствы складуць 4 303 069 тысяч рублёў, або на 397,9 мільёна рублёў больш чым у мінулым годзе.

Кроўчы першы год нашай сямігодкі, кроўчы пераможка, уладарна, упэўнена ўгладзіваюцца ў нашы блізкае светлае камуністычнае заўтра.

Даржаўны бюджэт БССР на 1959 год прадулжае пераважна частку сродкаў, а імяна 8 353 615 тысяч рублёў, або 95,9 працэнта выдаткаваць на развіццё прамысловасці, сельскай гаспадаркі, транспарту, камунальна-жылдзёвай гаспадаркі, ганялю, на павышэнне матэрыяльнага і культурнага ўзроўня савецкага народа.

Асіганаванні па Даржаўнаму бюджэту БССР на сацыяльна-культурныя мэрапрыемствы складуць 4 303 069 тысяч рублёў, або на 397,9 мільёна рублёў больш чым у мінулым годзе.

Кроўчы першы год нашай сямігодкі, кроўчы пераможка, уладарна, упэўнена ўгладзіваюцца ў нашы блізкае светлае камуністычнае заўтра.

Даржаўны бюджэт БССР на 1959 год прадулжае пераважна частку сродкаў, а імяна 8 353 615 тысяч рублёў, або 95,9 працэнта выдаткаваць на развіццё прамысловасці, сельскай гаспадаркі, транспарту, камунальна-жылдзёвай гаспадаркі, ганялю, на павышэнне матэрыяльнага і культурнага ўзроўня савецкага народа.

Асіганаванні па Даржаўнаму бюджэту БССР на сацыяльна-культурныя мэрапрыемствы складуць 4 303 069 тысяч рублёў, або на 397,9 мільёна рублёў больш чым у мінулым годзе.

Кроўчы першы год нашай сямігодкі, кроўчы пераможка, уладарна, упэўнена ўгладзіваюцца ў нашы блізкае светлае камуністычнае заўтра.

Даржаўны бюджэт БССР на 1959 год прадулжае пераважна частку сродкаў, а імяна 8 353 615 тысяч рублёў, або 95,9 працэнта выдаткаваць на развіццё прамысловасці, сельскай гаспадаркі, транспарту, камунальна-жылдзёвай гаспадаркі, ганялю, на павышэнне матэрыяльнага і культурнага ўзроўня савецкага народа.

Асіганаванні па Даржаўнаму бюджэту БССР на сацыяльна-культурныя мэрапрыемствы складуць 4 303 069 тысяч рублёў, або на 397,9 мільёна рублёў больш чым у мінулым годзе.

Кроўчы першы год нашай сямігодкі, кроўчы пераможка, уладарна, упэўнена ўгладзіваюцца ў нашы блізкае светлае камуністычнае заўтра.

Даржаўны бюджэт БССР на 1959 год прадулжае пераважна частку сродкаў, а імяна 8 353 615 тысяч рублёў, або 95,9 працэнта выдаткаваць на развіццё прамысловасці, сельскай гаспадаркі, транспарту, камунальна-жылдзёвай гаспадаркі, ганялю, на павышэнне матэрыяльнага і культурнага ўзроўня савецкага народа.

Асіганаванні па Даржаўнаму бюджэту БССР на сацыяльна-культурныя мэрапрыемствы складуць 4 303 069 тысяч рублёў, або на 397,9 мільёна рублёў больш чым у мінулым годзе.

Кроўчы першы год нашай сямігодкі, кроўчы пераможка, уладарна, упэўнена ўгладзіваюцца ў нашы блізкае светлае камуністычнае заўтра.

Даржаўны бюджэт БССР на 1959 год прадулжае пераважна частку сродкаў, а імяна 8 353 615 тысяч рублёў, або 95,9 працэнта выдаткаваць на развіццё прамысловасці, сельскай гаспадаркі, транспарту, камунальна-жылдзёвай гаспадаркі, ганялю, на павышэнне матэрыяльнага і культурнага ўзроўня савецкага народа.

Асіганаванні па Даржаўнаму бюджэту БССР на сацыяльна-культурныя мэрапрыемствы складуць 4 303 069 тысяч рублёў, або на 397,9 мільёна рублёў больш чым у мінулым годзе.

Кроўчы першы год нашай сямігодкі, кроўчы пераможка, уладарна, упэўнена ўгладзіваюцца ў нашы блізкае светлае камуністычнае заўтра.

Даржаўны бюджэт БССР на 1959 год прадулжае пераважна частку сродкаў, а імяна 8 353 615 тысяч рублёў, або 95,9 працэнта выдаткаваць на развіццё прамысловасці, сельскай гаспадаркі, транспарту, камунальна-жылдзёвай гаспадаркі, ганялю, на павышэнне матэрыяльнага і культурнага ўзроўня савецкага народа.

Асіганаванні па Даржаўнаму бюджэту БССР на сацыяльна-культурныя мэрапрыемствы складуць 4 303 069 тысяч рублёў, або на 397,9 мільёна рублёў больш чым у мінулым годзе.

Кроўчы першы год нашай сямігодкі, кроўчы пераможка, уладарна, упэўнена ўгладзіваюцца ў нашы блізкае светлае камуністычнае заўтра.

Даржаўны бюджэт БССР на 1959 год прадулжае пераважна частку сродкаў, а імяна 8 353 615 тысяч рублёў, або 95,9 працэнта выдаткаваць на развіццё прамысловасці, сельскай гаспадаркі, транспарту, камунальна-жылдзёвай гаспадаркі, ганялю, на павышэнне матэрыяльнага і культурнага ўзроўня савецкага народа.

Экспедыцыя па раёнах Гродзеншчыны

Летам мінулага года Гродзенскі абласны Дом народнай творчасці ўпершыню наладзіў экспедыцыю па збору мясцовага фальклору ў Жалудзкім, Дзятлаўскім і Казлоўшчынскім раёнах. У групу фальклорыстаў уваходзілі выкладчыкі Гродзенскага культасветучылішча тт. Ледаховіч, Ляшэнка, Лясеўскі і студэнты Гродзенскага педінстытута тт. Рэзліна і Брэйво.

Узлеўнікі фальклорнай экспедыцыі выявілі і запісалі 37 старадаўніх і сучасных народных песень часоў Кастрычніцкай рэвалюцыі, грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, а таксама чатыры мясцовыя танцы.

У вёсцы Доўгае Жалудзкіна раёна сустрэліся з вялікай аматаркай традыцыйных беларускіх песень, калгасніцай Таццянай Вікенцьеўнай Місёй. Да яе былі запісаны такія песні, як «Ой, палі вы, палі», «Пасею я жыта».

«Ой, у полі бяроза стаяла», «Ой, у гары ячмень, пры даліне жыта», «Добры вечар, дзятлаўцы і інш. Мы да таго, Таццяна Вікенцьеўна сама адрабівалася з экспедыцыяй у вёску Турэйскую і там пазнаёміла збіральнікаў з самабытным маладзёжым жаночым хорам, якім кіруюць энтузіясты А. Місёвіч, О. Шульке і Г. Слашко. Ад хору былі запісаны частушкі і песні: «Учора мой мілья...», «Наташа» і інш. Тут жа музыграф Л. Ляшэнка выявіла і запісала арыгінальную па сваёй будове каляры, якую назвала «Турэйская».

Запісаны ў Жалудзкім раёне 24 песні і аліні танцы, экспедыцыя перабралася ў вёску Натарадзіна Дзятлаўскага раёна. Тут аджыраў 3. Войчыні, М. Захар і Н. Чапушка запісалі песні «Над дубінаю пад зялёнка», «Ой, прапала мая доля, прапала», «На дварэ дожджык».

У вёсцы Навасёлкі Казлоўшчынскага раёна ўзлеўнікі экспедыцыі радысна сустрэлі калгасніцу А. Лагуцік, якая прас

